

Karle Ádám

Vajdasági festők őszi tárlata

A vajdasági festők idei őszi kiállítása meglehetősen differenciálódást mutat a művészek egymáshoz való viszonyában. Ez a kiállítás most nemcsak abban tért el a szokásoktól, hogy Zomborban egy vidéki városban nyitotta meg termeit és nem Noviszádon, mint eddig, hanem abban is, hogy ezúttal a vajdasági képzőművészeknek csupán egy csoportja lépett a közönség elé. Kétségtelen, hogy ez a csoport Ácstól kezdve Sipos Mirjanáig szorosabb művészi egységet képvisel, mint eddig az ULUSz Vajdaságban élő tagjaitól az ilyen kollektív fellépéseken láthattunk. E „Vajdasági csoport” tagjai csaknem kivétel nélkül részt vesznek évek óta már azokban a képzőművészeti mozgalmakban, melyek nyaranta Vajdaság több helységében a táborozásokban jutottak kifejezésre. Az így együtt töltött idő a kölcsönös hatások kicserélődésével járt s ezért kaphatott ez a kiállítás is többé-kevésbé egységes arculato.

A Vajdasági csoport legmarkánsabb egyénisége természetesen még mindig Konyovics Milán, aki három képével már megközelítette azt a szintézist, amely egyrészt negyvenesztendősi festői multjának eredmé-

nyeit, másrészt a teljesen szabad festői kreációra való törekvés utóbbi éveinek eredményeit foglalja magában. Ilyen szempontból főleg a „Mualatozás” című kompozíciója a legszembetűnőbb, mert itt már az ember megjelenítése is csaknem olyan szabadon és kötetlen formában történik, mint a csendélet vagy a táj visszaadása.

A másik, legalább festői értékben kimagasló alakja ennek a kiállításnak Nikola Graovac, aki talán kissé bravurosan, helyenként Vlaminck-ra emlékeztető virtuozitással, de rendkívül finoman, mindig szigorúan megkomponált színharmóniájával ér el hatást.

Szteván Makszimovics, lírai természet, mostani két képe azonban, a „Fehér utca” és a „Fiáker”, már mélyebb hangokat szólaltat meg a művészből, mint amilyenekhez az utóbbi években ettől a Pissarotól oly sokáig megigézett művésztől megszoktunk. Ez a rendkívül finom előadású festő önállóbb lett, ecsetkezelése bátrabb, szemlélete férfiasabb.

Milán Kecics nagyméretű csendélete minden festői kvalitása ellenére kicsit morbid légkörben született, nélküli tartalmában és egész hangulatában a reális életérzést. Du-

nai tájképe teljes ellentéte ennek a csendéletnek, viszont ott éppen a keresetten hangsúlyozott derű az, ami nem hat egészen őszintén. Másik két vászna a forma új lehetőségeit feszegeti, s talán ezekből alakul majd ki ennek az egyébként komoly művésznek a festői kifejezési nyelve.

Ács József, Petrovics Boskó és Sáfrány Imre ezen a kiállításon nem hatnak a meglepetés erejével. Ács ugyancsak a szabad kreáció híve, de mintha képeit inkább a tudatos szerkezeti szempontok és nem annyira az élmények őszintesége hívná életre. Szolid, jó festő, aki azonban fejlődésének ebben a szakaszában most megint inkább az eszére hallgat, mint a szívére.

Petrovics Boskó, akit az utóbbi időben a nagy méretek tartanak izgalomban, három kiállított vásznával régebbi korszakára utal. Egyszerű kompozíció, mélyen csendülő, harmónikus színek jellemzik. Sáfrány Imre két képe a bogáncsbokorról se színben, se felfogásban nem rejti magában a továbbfejlődés lehetőségeit, viszont csodálatosan finom a két portréja, különösen önarcképe, amely szerény hangon, egyszerűen, de őszinte melegséggel, mintegy valamás tanúságtételeképpen azt bizonyítja, — minden eddigi látszattal szemben, — hogy egy mélyenérző és melegszívű festővel van dolgunk.

Opresnik Ankica mintha a prerafaeliták modern képviselője volna, aki azonban a kubizmus képszerkesztési elveit alkalmazza olyan szuggesztív módon, ahogyan azt csak igazán tehetséges festőktől várhatjuk, de aki talán még nem lelte meg azt az utat, amelyen festői világa

teljesen kibontakozhat. Karlavarisz Bogomil a kísérletezés stádiumában van, vajdasági tájképei a reális festészetről alkotott túlzott felfogásával hidegen hatnak, kicsit mereven, a holdvilágos éj színtelenségében. Érdeklődéssel várjuk felszabadulását ez alól az, úgy érezzük, kényszerű kötöttség alól. Kerac Milán mintha még mindig idegen csapásokon járna, vásznai a festés mesteriségbeli kellékeinek teljességével sem tudják eltakarni az önállóság hiányát.

A két grafikus közül Szabó György négy fametszetszerű rajza állítja meg elsősorban a szemlélőt. Megrendítő víziói a fekete-fehér előadás tömörségében drámai erőt kapnak. Nikolájevics Milivojnak egy egészen bensőséges hangulatot kifejező és már festői elemekből épült pasztellje kelt figyelmet.

A kiállítást három szobrász teszi változatosabbá. Szoldátovics Jován ezuttal derokativ oldaláról mutatkozik be, bár alaptermészete a monumentalitás felé tör. „Özek” című bronz kompozíciója finom vonalival és két gipszfigurája csaknem zenei ritmust foglal zárt szerkezet keretébe. Graovac Radmila szenzibilis természet, gyengéd nőiesség jellemzi modellálási készségét s főként kis gipszfigurája bizonyítja érett művészetét. A fiatal Ácin Ivánka ezuttal nem szerepel a legszerencsésebben életnagyságú fiúaktjával. Az alak felfogásában bizonyos ellentmondás észlelhető, a fej az egyiptomi primitívek modorát követi, hogy aztán a többi részek aránytalansága bontsa meg az elgondolt kompozíció egységét.

A vajdasági csoportnak van két bizonytalan festői útítársa. Az egyik Trumics Sztoján, aki indokolatlanul harsogó színeket csap fel vásznaira, hangos és patétikus egyéniség, aki azonban mégis keveset mond, s az embernek az az érzése, hogy ebből az artikulációból egy tépelődő, önmagát kereső, de a teremtés lázában érthető és őszinte hangját meg nem

talált ember szól feléje. Sipos Mirjana még mindig nem jutott túl az akadémizmus rideg korlátain, s színbén sem tisztult, kultúrában sem emelkedett szabadon. De fiatal, s éppoly vívódó léleknek tűnik, mint Trumics, ezért aztán néki is ott van a helye a haladó vajdasági festők csoportjában.